

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Quantis Paupertas prærogatiuis emineat. Cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

delectationes requirat, ne vnde ad votum tegitur ad A
 casum inde teneatur.] Hanc viam Paupertatis om-
 nes sancti patres decedentes nostri, qui statum religio-
 nis fundarunt, aut in eo se Deo consecrarunt, sectati
 sunt. Nullus illorum pestem proprietatis sibi inesse,
 aut gemmā paupertatis à se abesse sustinuit. Sciebāt
 enim illi, ad vitam secularem, & ad sanctitatem, quæ
 in illa potest haberi, affectus paupertatem sufficere:
 at vitæ religiosæ illam ipsam sine paupertate effectus
 & operis lat esse non posse. Ideo non tantum vnum
 as, sed duo æra, non aliter quam sapiens illa vidua
 euangelij, in gazophylacium miserunt, vnum videli-
 cet, quo quidquid actū habebant, comprehenditur;
 & alterum, quo affectus, omnia relinquens quæ ha-
 bere poterant, continetur. Sic quisque eorum ore
 Domini laudatur, & in hoc negotio paupertatis reli-
 quis sua non relinquentibus antefertur. Omnes, in-
 quit, ex eo, quod abundabat illis, miserunt, hac verò
 de penuria sua omnia, quæ habebat, misit totum vi-
 ctum suum.] Planè sancti monachi, ac religiosi to-
 tum vitam suam obtulerūt Domino, quia nihil peni-
 tus reseruant, vnde vitam sustentarent, & suis
 necessitatibus prouiderent. In quo tamen non fue-
 runt temerarij, aut sui ipsorum occisores, quos Deus
 in suam domum suscipit, & qui pascit coruos, & ve-
 strit lilia agri, amatores suos sine victu, & vestitu, &
 alijs ad vitam necessarijs, non derelinquit.

Luca 21.
2.

Mar. 12.
44.

Matth. 6.

Hebr. 12.
1.

Ideoque, & nos (vt verbis Pauli finiamus) [tan-
 tum habentes impositam nubem testium, deponen-
 tes omne pondus, & circumstans nos peccatum, per
 patientiam curramus ad propositum nobis certa-
 men. Qu enam est hæc nubes? Est profecto Sancto-
 rum copiosissima multitudo, qui in statu religioso
 constituti, omnimodæ nuditatis amatores extiterūt.
 Hæc nubes non ex vaporibus, sed ex fidelissimis testi-
 bus diuine bonitatis & prouidentie coagulata est:
 quia nullus eorum, aut fame perit, aut frigore de-
 cessit, licet nihil omnino possiderent. Atque adeo
 testati sunt Deum summe bonum, & summe fidelem
 esse, qui tam abundanter sperantes in se, omnibus bo-
 nis etiam, temporalibus, implet. O nubes salutaris, &
 salubris, quam Christus vernis iustitiæ solē terra in su-
 blimen regione vitæ perfectæ exulit, vt terram, de
 qua sumpta est, id est, statum secularem, sanctissimis
 exemplis, & sanctissima doctrina rigaret. Hanc nubem
 impositam habemus, siue (vt Græca exemplaria
 legant) circumpositam, quia vndique nos tangit,
 quod vniuersumque oculos vertamus. Hinc Benedictus
 alluget, hinc Bruno occurrat, hinc Dominicus, aut
 Hieronimus, aut Ignatius, aut alij religionum funda-
 tores, & eorum filij emergunt, mando pauperes,
 Deo dantes, qui nos ab æstu terrenarum cupidita-
 tum oppugnant, & in tentatione diffidentie nos
 protegent. Eorum itaque exemplis animati, depo-
 namus omne pondus, omnem niuivum grauedi-
 nem humane cupiditatis, & quidquid terrenum
 ac temporale mentem nostram in inuisis deprimat,
 vt scilicet effectus ad nubem testium, quæ supra nos est,
 id est, ad societatem sanctorum, euolemus: eisque
 hæc imitatione, illic verò premio iungamur. Depo-
 namus etiam circumstans nos peccatum, multiplex,
 iniqua, illud peccatū, quod ex desiderijs diuitiarū, &
 ex cupiditatibus terrenis terrenatū, non propter malū
 ipsatū, quasi ipsa mala essent, eum à Deo bonæ cōdi-
 tiōis sinit, sed propter culpam & fragilitatem nostram,
 emergit. Quod si aliqua necessitate, quæ nuditatem
 comitari solet, & aliqua incommoditate prema-
 mur, non ideo desistendum est, immo per pa-
 tientiam curramus alacriter, molestas sustinen-
 tes ad propositum nobis certamen, vel ad locum

certaminis, in quo sumus cum hostibus pugnaturi,
 & post gloriosam victoriam, gloriæ coronam ob-
 tenturi. Zachæus turbam deseruit, & in arbo-
 rem Sycomorum ascendit, vt Christum transeun-
 tem videre posset. Vnus nobis, et illic scopus est,
 quoniam, & nos multo felicior, quia non Christum
 mortalem, & transeuntem, sed immortalem, &
 ad dexteram Patris sedentem, videre gelimus.
 Turba igitur rerum temporalium, quæ nos tur-
 bat, & inquietat, relinquenda est, & in sanctam
 crucem religiosi status alacriter ascendendum: vbi
 Saluatorem nos ad præmia vocantem aliquando
 videbimus. Si ergo paupertas est quali radix, at-
 que initium nostri status, si est pars substantiæ eius,
 si est robur & firmamentum ipsius, si est agilitas,
 quæ ad luctum præparat, & arbor alta atque pro-
 cera, ex qua Christum oculo contemplationis
 aspiciamus, constat, eam esse omnino necessariam,
 sine qua nec veri religiosi esse possumus, nec (si
 eam grauitur ledimus) ius ad cæleste regnum ha-
 bebimus.

Luca. 19.
4.

Quantis Paupertas prerogati-
 us emineat.

CAPVT III.

N republica huius seculi nihil est diui-
 tiis vitium, nihil rerum abundantia pre-
 stitiosius. Si regnum, magnam auri & ar-
 genti, & aliarum rerum, quæ in opibus
 numerantur, copiam habeat, quid quod vile
 sit, quod nobile, aut conspicuum, aut admirabile,
 non habeat? Ad illud viri literatissimi & sa-
 pientissimi aduolant, vt acquisitam à se scientiam
 alios doceant: Sirmior belli sit, strenuissimi du-
 ces, & milites fortissimi acurrunt, vt vel ex copioso
 stipendio sibi dato, vel certè ex spolijs ablatis di-
 tescant: mercatores impigri turmatim accedunt, vt
 mercatores suas ingenti pretio diuant. In eo regno
 nihil desideratur quod ad necessitatem, aut ad
 voluptatem aut ad splendorem, & magnificentiam
 pertineat. Non iam leges, sed ipsi oculis imple-
 tam, videbis illam sententiam Salomonis: Pecun-
 iæ obediunt omnia,] vt vel leguntur septuaginta
 Argenti vilitati obediunt omnia.] Atque illud cu-
 iusdam ex poetis: *Soluit vixorem cum dote, fidemque & amicos
 Egens, & formam Regni pecunia donat.*
 Nihil est tam absconditum, quod diuitiæ non eruāt,
 nihil tam carum, quod non emant, nihil tam subli-
 me atque inaccessum, quod non obtineant. Si agri-
 tes, non sedes diuitijs, quibus rara in medicina
 eduntur, sanitatem corporis assequeris, & vitam
 istam mortalem proteclabis. Si furias, & litias, diuiti-
 arum suauissimos cibos, & pretiosa vina ministrant,
 Si algeas, diuitiæ aptissima ad fugis pellendum ve-
 stimenta, & ad splendorem & ostentationem in-
 uantia tribuent. Si aliqua aliare indigeas, diuitiæ
 eam ad tuam vitam ex terræ finibus aduocabunt.
 Ipse suat huius vitæ firma protectio ipsa, quibus re-
 gibus & principibus huius seculi ad voluntatem
 eorum obsequimur, ipsa, quibus tranquillitate in
 libertatem, & amplissimos honores mercamur: ipsa
 tandem nonnā quā homines abiectissimos nobis
 bus vitis similes faciunt, & ad supremum imperium
 euehunt. Exaudiam, dicit Dominus, exaudiam cæcos,
 & illi exaudient tonitru. Et terra exaudiet tinnitum,
 & vitam, & oleum, & hæc exaudient lezabab.] Quo-
 modo, inquā, ego lezabab habitatoribus implebo, &
 eam spectabile & desiderabile faciā? Nō aliter qui-
 dem

Eccl. 10.
19.

Herat.
191.

11. 101.

Osca.
21. 22.

dem

de qua annuendo desideris cœlorum, qui pluuiam temporaneam, & serotinam effundere cupiunt. Hi à te exaditi, & facultate pluendi, & terram fecundandi, donati, exaudiēt terram, nam eam rigabant. Terra autem exaudita à cœlo, exaudiēt triticum, & vinum, & oleū, quia segetes copiosas, & vites, & oleas procreabit. Hæc verò à terra exaudita exaudiēt. Iezrahel, eamque rerum abundantia complebunt. vt bonis cumulata ad omnia sufficiat. Ideo hæc bona diuitiæ appellantur, quia possessores suos quasi diuos aut Deos faciunt, vt quemadmodum Deus, & ipsi omnia habeant, & nullo indigeant. Ideo, & vocantur opes, quia ad omnia opem ferant. Ideo facultates, quia ad ea, quæ volueris, aut cogitaueris, facilitatem tribuant. Nec solum naturali necessitati deserviunt, sed & interdum virtuti exercenda profunt, vt elemosynæ, liberalitatis, & magnificentiæ: & læpissime ex hominum culpa ad innumera flagitia perpetranda conducunt. Iure ergo optimo diuitiæ haberi possunt, vt generalia quædam hominis instrumenta, quibus instructus, omnibus suis necessitatibus prouideri, & malis, aut bonis pro electione suæ voluntatis seruiat.

Sed quid facimus? Nos Paupertatem laudadam susceperamus, at non eam, sed diuitias, & sæculi bona hucusque laudauimus? Verum est: sed id consulto fecimus, vt ex apparentibus bonis quæ mundani homines in diuitiis inuenerunt, nos verissimas Paupertatis laudes eliceremus. Sic igitur statuimus, paupertatem veras esse spirituales vitæ diuitias, quæ vna in spirituales vitam cuncta illa confert, quæ temporalibus diuitiis tributa sunt. Ac primò si diuitiæ, eos à quibus habentur, quasi diuos faciunt, & in temporalibus regno ex sententia iuris prudentium quasi principes reddunt, qui ad omnia, quæ voluerint, facultatem habeant: quis non videat, hæc per quamdam attributionem, vel per quoddam genus adulationis de diuitibus huius sæculi iactari, verissimè autem, & propriissimè Christi pauperibus conuenire? An tu Midam & Cœlum homines opulentissimos diuos dices? An mercatores superbos & luxui vacantes, quia pecunias multas habent, diuos & principes nominabis? Sat credo, hostitulos eis concedere non audebis, quia non solum à sapientibus, sed & ab stultis rideberis. At ego, & tu, & omnes in vniuersum sine vilo rubore, aut insipientia, immo cum magna veritate Petrum, & Paulum, & reliquos Apostolos, pauperes, & qui reliquerunt omnia, diuos vocamus, non quia dii sunt, sed quia beati, & sancti, & amici Dei, & principes cœli, dicimus. Reliquerunt illi omnia, & numquid aëa repetentes, opes habuerunt immentas, quia dum erant in hoc sæculo, Deus, & angeli, præstantissimam illis opem tulerunt. Immo si ad opes relictas saltem animo reuertissent, opem hanc specialem in Deo confidentibus assignatam amississent. Contempsissent vniuersa, & facultates magnas possederunt, quia facilitatem ad mira patranda receperunt. Es quidam eorum cum nihil haberet, claudo petenti sibi, elemosynam, eam dedit, quam omnes diuites huius mundi, erogare non possent. Argentum, & aurum non est mihi, quod non possent. Atque hoc tibi, dos surge, & ambula. Quid hæc humilitate sublimius inquit Leo Papa. Quid hæc paupertate locupletius? non habet præsidia pecuniæ, sed habet dona naturæ, quem debilem, edidit mater ex vitro, sanum fecit Petrus ex verbis, & qui imaginem Cæsaris in nummo non dedit, imaginem Christi in homine reformauit. Huius autem thesauri opibus, non solum ille adutus est, cui grossas est redditus, sed etiam quinque millia viros, qui rancid ex-

A] hortationem Apostoli, ob eiusdem curationis miraculum, crediderunt. Et ille pauper, qui non habebat, quod petenti daret, tantam dedit diuinæ gratiæ largitatem, vt quemadmodum vnum hominem redintegrarat in pedibus, sic tot millia erudentium sanaret in cordibus, faceretque eos in Christo alacres, quos in Iudaica perfidia inuenerat claudicantes. Sic ille. Ac denique si diui sunt, qui cuncta possident, & nullius indigent, hi sunt illi, de quibus dixit Paulus: Sicut egentes, multos autem locupletantes; tãquam nihil habentes, & omnia possidentes. Quasi egabant illi, quia nullius rei temporalis dominium habebant, multos autem ditabant, quoniam, quæ sibi à Domino tum spiritualia, tum temporalia dabantur, & sibi, & aliis sufficiebant. Quasi nihil retinebant illi, qui vniuersa reliquerant: quibus affatim quæcumque erant necessaria, à fidelibus ministrabantur, omnia possidebant. In penuria atque indigentia ponitur, quasi, (vt bene annotauit Anselmus) quia secundum leges huius sæculi pauperes erant: in possessione omnium, quæ non tantum sibi sufficerent, sed alios quoque locupletarent; non additur, quasi, quoniam secundum veritatem, neque illis aliquid deest (Deo ipsis benignissimè prouidente) nec alius propter ipsos, nam illorum gratia Deus aliis opem fert, vt habeant vnde suis pauperibus necessaria suppeditent.

Rerum omnium abdicatio, & sancta ac animosa paupertas, sunt copiosæ diuitiæ, quibus Rex noster Christus, ad gubernandam & fundandam Ecclesiam apparuit instructus. Qui & pro aula regia vile stabulum, & pro throno sublimi, despicabile præsepium elegit, qui sæno pro vestibus pretiosis, & halitu animalium pro deliciis vsus est. Hæc sunt copiæ validissimæ, illa quidem, quibus in cruce nudus & nec haustum aquæ habens, aduersarios nostræ salutis, infernumque prostravit. Hi sunt thesauri, quos in vita sua in vnum collegit, vt regnum suum in æternum mansurum statueret. Nam & vulpes foueas habent, inquit, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet vbi caput reclinet. Et Ecclesiæ dicitur: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, & saluator:ripe pauper. Ille paupertate Ecclesiæ suam ditauit, & in immensum auxit. Quod illa Pauli verba significant: Christus propter vos egenus factus est: cum esset diues, vt illius inopia vos diuites essetis. Inopia Christi nos diuites facit, ergo inopia illius à nobis suscepta, & pro amore eius assumpta, thesaurus & diuitiæ, & opes appellari debent: & talis re vera est, quia nemo vniquam diues nisi diuitiis extitit, & nullus locuples, qui non opibus abundauit. Has opes Ecclesia in suo ortu dilexit, & omnibus thesauris huius sæculi præposuit. Et in actibus Apostolorum legimus: Quotquot enim possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferebant prætia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Quare ante pedes Apostolorum, nisi vt ostenderent (quemadmodum notauit Hieronymus) diuitias huius sæculi esse calcandas, & sanctam paupertatem debere pro diuitiis computari? Ita quidem fideles illi paupertatem diligebant, vt non solum facultates suas ad pedes Apostolorum proicerent, sed multæ etiam eorum voto se ad eam seruandam obstringerent. Ideoque ex aliquorum patrum sententia, quales sunt Basilus, Hieronymus, & Nazianzenus, Ananias, & Sapphira, subita morte puniti sunt, quod partem substantiæ suæ, quam Deo voti cõmissione consecrauerant, surreptuissent, & admisso sacrilegio pollicitationem suam violassent. Nec minori affectu nunc, & in omnibus retroactis ætatibus,

2. Corint. 6. 10.

Matth. 8. 20. Zach. 9. 9.

2. Cor. 8. 9.

Act. 4. 34.

Epi. ad Demet. 20.

Bas. ser. 2. de instit. monach. Hier. ep. 150. ad Hebr. 9. 1. Nazianz. carn. de Virg.

sancta Ecclesia paupertatem complexa est, quia licet A
 pauciores habeat comparatione multitudinis fide-
 lium, qui suis rebus renuntiant, tamen in his non
 minorem rerum temporalium contemptum, nec
 minorem nuditatem est inuenire.

Ps. 146. 9.

Iam autem inde patefit, paupertatem relinquen-
 tibus saeculum, esse ardentem diligendam, quod in
 ea omnia bona, & incunda diuitiarum habeant a
 malis ipsarum libera, & a periculis, & sollicitudinibus,
 quae diuitiis insunt, exempta. Paupertas volun-
 taria propter Christum suscepta, cibum parat, non
 solum quia ille providentissimus Dominus: [qui
 dat iumentis escam ipsorum, & pullis coruorum
 inuocantibus eum,] pauperes suos sine vlla, aut cum
 minima cura ipsorum, reficit, & diuitibus, vt alimeta
 illis ministrent, praecipit: verum quia & ipsa pauper-
 tas ad modum cibi nos eam profitentes satiat, & vt
 nullius rei terrenae famem patiamur, efficit. Ipsa spi-
 ritualis, ac religiosa vita seruatur, & membra eius,
 scilicet virtutes, roborantur, & ad debitum augmen-
 tum perueniunt. Paupertas vt em subministrat, &
 satis honorificam, qua homines Deo dicati ipsius
 Dei expensis induuntur, tamquam serui, & familia-
 res ipsius, & tales esse ab omnibus cognoscuntur.
 Nec non & domum, & reliqua vitae necessaria praebet,
 nam illi propter quem pauperes cuncta dimiserunt,
 illos in suas domos, scilicet in coenobia satis pro-
 omnibus ampla, & spatiosa & rebus necessariis in-
 structa habitatores admittit. Et, si [melior est (vt verum
 est) pugillus cum reque quam plena vtraque manus
 cum labore, & afflictione animi,] quis non videat
 frugalitatem pauperum Christi, regum opibus esse
 praeponeandam, qua sine vilo labore aut anxietate,
 necessaria ad victum, & ad vestitum suscipiunt, vt ab
 his abiectis curis liberi, Deo, & sibi, & proximorum
 vtilitati vacare possint? Ea virtus, quae ita nos ditat,
 vt nulla re temporalis indigeamus, vt nihil ex hoc
 mundo quaeramus, vt ex his, quae nobis ad vsum quo-
 tidianum offeruntur, aliquid tamquam minus ne-
 cessarium relinquamus, vt non semel ex cellis nostris
 aliquid tamquam superfluum reiciamus, merito
 diuitiarum nomine insignitur, quam, qui (Deo donante)
 possidet, non est cur alias diuitias, aut opes
 concupiscat.

Ecc. 4. 6.

Quia autem pauperes Euangelici hanc gemmam
 splendidissimam paupertatis possident, diuites iure
 dicuntur, quasi magnas diuitias possiderent. Est
 quasi diues, inquit Salomon, cum nihil habeat, &
 est quasi pauper cum in multis diuitiis sit. [Quisnam
 hic dicitur diues nihil habens, nisi qui vniuersa pro-
 pter Dominum relinquens, moderato vsu rerum
 sibi a religione administrato contentus est? Et quis
 pauper in multis diuitiis, nisi qui temporalia multa
 possidet, & tamen ea non audet insumere, & auaritia
 possessus ad plura coaceruanda cogitur aspirare? Vel
 tunc malis cum venerabili Beda presbytero, diues, ni-
 hil habens, est diues mundi, qui multa quidem pos-
 sidere videtur, sed cum Deum non habeat, in die
 dormitionis suae manus suas bonorum vacuas inue-
 niat. Pauper autem innumerabiles diuitias possidet,
 est pauper Euangelicus, qui cum Deum ipsum can-
 didorum bonorum fontem gestet in corde, bonis in-
 digere non potest. Si ergo hic nullo eget, & multas
 diuitias habet, diues est. Verum diues, qui paupertatem
 spiritus habet, virtutes veras animae opes ad se trans-
 tulit possidendas. Namque vera & actiuosa fides, vt
 ait Simon de Cassia, sine paupertate non est, sine ea
 inquam paupertate spiritus, quae rebus terrenis ren-
 untiet diuinam legi contrariis, quae magnum fidei
 testimonium perhibet, cum homines ad se trahit.

Pro. 13. 7.

Beda. lib. 2. m. Pro. c. 13.

Lib. 10. in euang. c. 4.

Ipsa est spei praxis, cum propter caelestia terrena
 quaeque contemnit. Charitas sine ipsa non graditur,
 cum a viuilibus hominem auellit, vt inuilibilia capi-
 at: & de Deo solum ditari cupiens, pauperem, in
 terrenis, suum constituit possessorem. Diues in mun-
 do, pauper de Deo; pauper in mundo, diues de Deo.
 Nemo diues de diuinis atque terrenis simul inela-
 ruit. Ex vno diuitem, ex altero pauperem fieri lex
 aeterna compellit.] Verum diues, quia si diuites opi-
 bus suis pretiosa & magni valoris comparant: sic ille
 paupertate sua preciosissimum preciosorum compa-
 rauit. An est aliquid regio caelorum pretiosius. An
 aliquid illustrius aut optabilius? Sed Beati pauperes
 spiritu, ait Dominus, quoniam ipsorum est regnum
 caelorum.] Non tantum in futurum erit, sed iam
 actu est. Quoniam si tu rem absentem emas, & pro
 ea nummos persoluas, tibi manet, & tua est, licet
 nondum in domum intuleris; cur regnum caelorum
 non erit actu pauperum spiritu, qui illud oblati in
 pretium omnibus huius mundi rebus ipsam emerunt,
 & ius ad illud comparant? Certum iam illorum est.
 Quis autem ditior eo, qui tam amplum, & aeternum
 regnum in suum dominium vendicauit? Si autem
 paupertas spiritus & affectus diuitem facit, multo
 excellentius Paupertas spiritus, & actus, quae excel-
 lentior, & perfectior est, & illam primam compre-
 hendit, diuitem & abundantem efficit. Hinc autem
 alia nobilitas huius paupertatis elucet, quod ita pau-
 pertas iustum diuitem facit, vt etiam, eum faciat re-
 gem, cuius diuitiae maiores & abundantiores esse
 noscuntur. Nam si rex est, qui regnum possidet, cur
 pauper spiritu non erit rex, qui regnum caeleste &
 semper duraturum habet? Certum sponsus reginae rex
 est, & Beatus Franciscus dicebat (vt Bonaventura re-
 fert) hanc virtutem Paupertatis, esse reginam, quia
 in rege regum, & in regina matre ipsius tam praelan-
 ter effulset. Si ergo rex, & diues, vt rex, qui pauper-
 tatem sibi in sponfam adiunxit.

Mat. 53.

C

D

E

Pauper quidem Euangelicus ditior est homine
 huius mundi ditissimo, quia iste semper eget, ille vero
 tanquam omnia habens nihil huius mundi concu-
 pit. Luculenter satis Ambrosius hoc argumentum
 profecit: ita enim ad Simplicianum scribit: Nonne
 videtur hic magis diues, hic magis rex, qui sibi abun-
 dabat, suas regebat cupiditates, vt nihil alienum con-
 cupisceret: ille autem egentissimus, cui aurum suum
 vile, alienus palmas pretiosissimas existimabat?
 Sed qua ratione egentissimus, cognosce: Quia diui-
 tia iniuste congregata euomuntur, radix autem ius-
 torum manet, & vt palma floret. An non egentior
 paupere is, qui tamquam vmbra praeterit? Hodie im-
 pius exaltatur, cras non erit, nec inuenietur aliquis
 locus eius. Quid est itaque diuitem esse, nisi abun-
 dare? Quis autem abundat, qui fit animo contractior?
 Qui autem animo contractior, vtique angustior.
 Quae igitur in angustiis abundantia? Non ergo
 diues, qui non abundat. Vnde pulchre David:
 Diuites, inquit egerunt, & esurierunt;] Quo-
 niam cum haberent scripturarum thesauros cae-
 lestium, egerunt, qui non intellexerunt, & esu-
 rierunt, qui nullum spiritualis gratiae gustarunt ci-
 bum. Nihil igitur affectu sapientis ditus, nihil in-
 sapientis egentius. Nam cum regnum Dei pauperum
 sit, quid esse locupletius potest? Et ideo praclare
 Apostolus: Oculitudo, inquit, diuitiarum sapientiae,
 & scientiae Dei!] Praclare etiam David, qui in via
 testimoniorum caelestium, quasi in omnibus diuitiis
 delectabatur. Expressit Moyses, qui ait Nephtalim
 facietas accipientium. Nephtalim, abundantia signi-
 ficatur Latina interpretatione, vel dilatio. Ibi ergo

in vita. 7.

Lib. 3. p. 10.

Ps. 31. 11.

Ps. 118. 23.

abundan

abundantia, ubi facietas: ubi autem fames cupiditatum, ubi inexplebilis appetentia, ubi vitiose paupertas, sed quia vix vlla rei pecuniaria, vel mundi huius cupiditas, facietatem habet, ideo addidit: [Et replebitur benedictione.] Secundum hac Petrus Apostolus definiuit: [non in auro, & argento, & indumentis femininarum esse ornamentum, sed in occulto cordis homine, atque abscondito:] vnde nulla se exuat, cultum pietatis, ornam gratia, vita, aeternae hereditatem. Hac omnia Ambrosius, & optimè.] Nam ita manifestum est solum illum diuitem esse, qui terrena contemnit, vt id Philosophi sola naturali luce exculti cognouerint. Hinc Diogenes, quem inter alios refert, & admiratur Basilius, se Alexandro pene totius orbis domino ditiozem reputauit, quod hic ad statum suam tam sublimem pluribus indigeret, ipse vero philosophus paruo contentus viueret. Hinc Socrates dixit se non admirari diuitem superbum, & arrogantem, nisi experiretur illum diuitias dispensasse, & in alio effudisse. Hinc Seneca: Cui cum paupertate bene conuenit, diues est. Non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est. Hinc Plutarchus: Vt qui vestes flagellant, corpus non attingunt, sic qui paupertatem exprobrant, hominem non tangunt sed externa calumniantur. Hinc Epicetetus, vt qui geniti sunt inter Persas, non desiderant in Graecia habitare, ita & pauperes, quibus diuitiarum nota est natura, non student ditescere. Videntur isti legisse illud Salomonis: Auarus non implebitur pecunia, & qui amat diuitias, fructum non capiet ex eis. [Et ignis (auariciae) numquam dicit, sufficit: & melius iudicant rebus carere, quae non satiant, & inutilibus desideris nuntium remittere.

Iam quid amplius habent diuitie, vnde diligendae videantur? Illae possessores suos cingunt, & a nonnullis malis huius vitae tument. Sed paupertas multo potentius pauperes protegit, aut (vt verius dicam) Deo curae est, eos, qui sibi fiderunt, a malis eripere, & liberare. Iudicabit (inquit Dauid) pauperes populi, & saluos faciet filios pauperum, & humiliabit calumniatores.] Nam quos melius populi Dei, vel Ecclesiae pauperes intelligimus, quam illos, qui omnia propter Deum dimiserunt? His Christus iura dabit, hos a suis hostibus eripiet, coram illis diabolum importunum calumniatorem humiliabit. Diuitiae quoque diuitibus tribuunt, vt possint coram regibus apparere, & magna illis obsequia praestare. Sed paupertate nos Christo gratissimum obsequium impendimus, nam quasi holocausto per hanc virtutem illi nos consecramus. Atque adeo Chryostomus postquam dixit, martyres Deo holocaustum suorum corporum obtulisse, addit: Potes tu quoque si velis tale offerre sacrificium. Quid enim si igne corpus non combusseris? Sed potes alio igne, puta paupertatis voluntariae, igne afflictionis. Licet enim delicatè laetèque, & splendide vitam agere, laboriosam autem & acerbam vitam eligere, an non est oblatio holocausti? Hac ille.] Et quidem corporalia holocausta animalium irrationalium iam cum lege veteri transierunt, sed illis in noua lege holocaustum nobilius successit, quo martyres pro defensione fidei vsque ad effusionem sanguinis decertarunt. Huic autem, assertore Bernardo, similis est voluntaria paupertas, cui simile premium promissum est. Veruntamen, ait, quid sibi vult, quod eadem promissio facta est pauperibus, & martyribus, nisi quia verè martyrij genus paupertas voluntaria est?] Magnè certè obsequium isti pauperes saeculi, & diuites Ecclesiae, Deo praestant, siquidem illi, & holocaustum offerunt, & quoddam martyrij genus sustinent. Insuper, & id boni ab ho-

A minibus huius saeculi diuitis tribuitur (an verum sit ipsi viderint) quod curis eos sustentandae naturae liberent, quia habent vnde omnia necessaria sibi prouideant, habent & famulos, qui ipsis dormientibus, & stertentibus, pro illis laborent, & cibos ac vestimenta parent: nec animaduertunt quatis haec parua commoditas (si tamen comoditas sit, aliorum, quos natura fecit aequales, sudore viuere) incommoditibus, & curis, & sollicitudinibus sit admista. Hoc sane bonum habet verisimè sancta paupertas: Tu o diues habes arcam, & crumenam, vnde tua indigentia prouideas: Sed ego pauper habeo astantem mihi specialem prouidentiam Domini mei, mihi necessaria ministrantis, & victum, ac vestitum, & reliqua sine vlla mea cura, absque vllis expensis a me factis, mihi tribuentis. Tibi diuiti mancipia infida, & coacticia, vel certè famuli spe lucri necessaria parat: mihi pauperi homines liberi, virtute praestantes, quorum multi sunt nobiliores genere, & sanguine clariotes: non ob lucrum, sed ex puro Dei amore & ex intima beneuolentia me adiuant, & meae pusillitati ministrant. Pauperes euangelici sunt secundum altiore sensum, illa volatilia caeli, quae cogitationibus, & desiderijs semper caelestia petunt, & licet non serant, neque metant, pater tamen caelestis pascit illa. Sunt & lilia agri vitae puritate candida, & virtutibus odorifera, quae licet non laborent, neque neant, at nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut vnum ex istis; quoniam ille ex amictu rex terrenus agnoscebatur, vnumquodque verò istorum spirituum liliorum Christi seruis, & imitator agnoscitur. Et sicut Deus hominem posuit in paradiso voluptatis, & abundantissimè de omnibus illi prouidit, vt caris solatus caelestia contempleretur: ita & nunc Euangelicos pauperes, vitam religiosam proficentes, in caenobijs, quasi in quibusdam hortis amenissimis, collocat, vt curis temporalium exempti, Deum, ac diuina contemplantur.

Tandem mundani aesserunt, quia, & libertas, & tranquillitas, & honor, ac ingenuitas, diuitias comitari solent. Sed quis non videat eos decipi, & toto caelo aberrare? Quis liberum vocet, quem pecuniae seruitus ligatum tenet? Possidere se credunt diuites (inquit Cyprianus) qui potius possidentur: census sui serui, nec ad pecuniam suam Domini, sed magis pecuniae mancipati.] Quis tranquillum, cui spinæ reru huius saeculi inextricabiles curas ingerunt? Quis honoratum, quem, aut cuius parentes, multi furu ac rapinarum arguit? Quis ingenuum, quem non aorum praecleara gesta, sed praesens auri & argenti copia apud imperitos clarum efficit? At Euangelicus pauper verè liber, & tranquillus, & honoratus, & ingenuus est. Liber quidem: quoniam cum auaritia & cupiditati non seruiat, non est a quo impediatur, quominus virtuti vacare, ac Deum sequi possit. De quo haec pulchre Lactantius. Nemo virtuti fauet, nisi qui sequi potest: sequi autem non facile est omnibus: ij possunt, quos paupertas, & rerum indigentia exercuit, & capaces virtutis efficit. Nam si virtus est tolerantia malorum, non capiunt ergo virtutem, qui semper in bonis fuerunt; quia mala neque experiri sunt, neque ferre possunt, assuetudine ac desiderio bonorum, quae sola nouerunt. Eo fit vt pauperes & humiles Deo credat facilius, qui sunt expediti quam diuites, qui sunt impedimenti plurimis implicati, immo catenati & compediti seruiunt ad nutum dominae cupiditati, quae illos inextricabilibus vinculis irretiuit: Nec possunt in caelum aspicere, quoniam mens eorum in terram prona, humisque defixa est. Virtutis autè via non capit magna onera portantes.

1. Petri 3. 3.
 Hom. 2. 4. ad adolefcentes.
 Ep. 10.
 In moral.
 Eccl. 5. 9. Prou. 30. 16.
 Ps. 71. 4.
 Chrysostr. hom. 11. ad Heb.

Mat. 6. 26.

Cypr. lib. de lapsis.

Lact. lib. 7. inst. 2. 1

Angustus admodum trames est, per quem iustitia hominem deducit in cœlum. Hunc tenere non potest, nisi qui fuerit expeditus, & nudus. Nam isti locupletes multis & ingentibus sarcinis onerati, per viam mortis incedunt, quæ latissima est, quoniam latè perditio dominatur. Hæc ille.] Et eum illo & omnibus rectè sentientibus, ego liberum iudico eum, qui, vt Dominus, libere & sine nimio affectu rebus necessariis sibi ministratis vitur. Seruum verò eum, qui licet homini non seruiat (quod tolerabile est, quia homo pro ingenta conditione sua cum mæcipio suo mitius seget) tamè domino vilissimo, nè pe auro, vel argento, quod omnis humilitatis est expers, misere famularur.

Tranquillus & quietus est quoque Euangelicus pauper: nam nec eum conseruandarum diuitiarum edax cura sollicitat, nec augendarum opum (quæ si non augeantur, vsu minuuntur, & pereunt) sollicitudo mordens inquietat, nec aliorum, qui plura possident, inuidia molestat. Debitorem non fugit, quia nemini pecunias debet; aduersus creditoris negligentiam & infidelitatem non infremit, quia nihil sibi debetur: & quia onere rerum terrenarum expeditus est, fures & raptores non pertimescit. Desideriis terminum posuit, & ideo non habet intus in corde, quod lætitiã & tranquillitatem surripit. Securus dormit, quia scit quod nec à se possessa euanescent, neque necessaria (quæ à Deo ministrantur) vnquam deficient. Huius animus pacatum & quietum Ioannes Murelius Ruremundensis auctor pius, & eruditus, qui in initio præcedētis sæculi floruit, egregiè satis cecinit, cuius elegiacum carmen perigratum erit audire. Sic ille ait;

Murel.
lib. 2. alog
62.

*Non tua centenis scinduntur inqera bobus;
Diuite non arca fulua metalla regis.
Te tamen & moror refugit, curaque relinquunt:
Tranquillus lætos transigis vsque dies.
Vt quondam fertur, cum chara vxore Philemon
Pauper in exigua consensisse casa:
Qui Paupertatem nec iniqua mente ferebat,
Nec regum miseris discupiebat opes.
Cuius ad hospitium dignatus Iuppiter ire,
Mercurusque suo cum genitore fuit.
Sic tua decurrit populo mirabilis ætas,
Vt certè nullum ferre poteris onus.
Spernis enim, solida nitens virtute, caducas
Diuitias, soli fidis & ipse Deo.*

lib. 20.
15.
14.
10-12.

Hæc sanè in omnes sanctos quadrant, à quibus cum longè sit diuitiarum possessio, longè etiam est molestia curarum; Deest illis cruciatus conscientie, quibus deest possidèdi cupido. Diues diuitias, quas deuorabit, euomet, & de ventre illius extrahet eas Deus.] Pauperes verò fiducialiter requiescent. Quia Dominus fundauit Sion] Ecclesiam scilicet, & partem eius selectiorem, nimirum vitam religiosam, [& in ipso sperabunt pauperes populi eius.] Quis igitur eos tanget? quis euigilare faciet? quis ab eis tranquillitatem eripiet? Si in Domino ipsi omnipotente confidant, & in tam tuto loco requiescant, cui malum, aut flagellum appropinquare non potest?

Est etiã omnibus honorabilis pauper, quia illum vniuersi suspiciunt, quem sciunt non fortuna insidiante (si hoc nomine vti liceat) aut necessitate cogente diuitias perdidisse, sed voluntate eligente propter amorem Christi omnibus renuntiasse. Honore dignior est certè, qui ex animi magnitudine terrena calcit, quam qui ex diffidentia, aut pusillanimitate terrenis inhiat, & desiderio auri & argenti tamquam

A hero imperioiissimo obsecundat. Hic autem diues est, in diuitiis suis amorem collocans; ille Euangelicus pauper, amorem à diuitiis auertens, & vt liberior sit, eas actu reiciens. Ergo hic nobilior, & glorioior, & felicitior inuenitur. Ad quod facit illud Minutij Felicitis in suo Octauio. Quod plerique pauperes dicimur, non est infamia nostra, sed gloria, animus enim vt luxu soluitur, ita frugalitate firmatur; & tamen quis potest pauper esse, qui non eget, qui non inhiat alieno, qui Deo diues est? Magis pauper ille est, qui cum multa habeat, plura desiderat. Dicam tandem quemadmodum sentio. Nemo tam pauper potest esse, quam natus est. Aues sine patrimonio viuunt, & in diem pascea pascuntur; & hæc tamen nobis nata sunt, quæ omnia, si non concupiscimus, possidemus. Igitur vt qui vitam terit, eo felicitior, quo leuior incedit; ita beator in hoc itinere viuendi, qui paupertate se subleuat, non sub diuitiarum onere suspirat; & tamen facultates, si viles putaremus, à Deo posceremus vtique. Indulgere posset aliquantum, cuius est totum: sed nos contemnere malamus opes quam continere.] Felices quidem sunt pauperes spiritu, qui à Deo cœlestia, & quæ beare possunt, possunt, terrena verò, quæ sordidare queunt, postulare negligunt. Illi sunt veri nobiles Ecclesiæ, si paupertati alias virtutes adiungant, quia eos abrenuntiatio, & desideria rerum diuinarum, similes magnatibus cœli, scilicet sanctis Angelis, reddiderunt. Proinde si cœlestis est ipsa paupertas, inquit Simon de Cassia, si regnat in Angelis, orare Christus edocuit, fiat voluntas tua sicut in cœlo, & in terra, vt velut Angeli natura pauperes sunt, nihil sibi conquirunt in proprio, nec aliud præterquam Deum volunt, sic in terra in hominibus plenè fiat.] Hoc igitur est verbum bonum, quod Christus pastor bonus eructauit, vt ait Tertullianus, quonos edocuit vbi veras diuitias inueniremus. Beati, inquit, pauperes spiritu.] Nam si diuitiæ ob aliquam felicitatis vmbralem assequendam, quaruntur, paupertas ipsa spiritus, diuitiarum & thesaurorum est cumulus, quæ non fictum felicitatis nomen, & miseriam veram, sed veram huius vitæ beatitudinem, & gradum ad æternam obtinendam confert. Vt quid ergo vos insensati filij Adam, vt Bernardi verbis vos alloquat, diuitias queritis, diuitias desideratis vsque adhuc cum iam beatitudo pauperum diuinitus commendata, prædicata mundo, credita sit ab hominibus? Quærat eas paganus qui sine Deo viuunt. Quærat Iudæus, qui terrenas possessiones accepit. Sed qua fronte magis, aut qua mente Christianus, diuitias querit, postquam Christus beatos esse pauperes prædicauit? Quousque filij alieni, quousque vanitatem loqueretur os vestrum, vt beatum dicatis populum, cui hæc sunt, hæc visibilia: hæc præsentia: cum filius Dei os suum aperiens, locutus sit veritatem, beatos esse pauperes, & vè diuitibus?] Iam iam (vt finiam) veras diuitias in paupertate collocatas esse cognoscite. Ipsa nobis victum, & vestitum, & domum, in qua habitemus, & reliqua necessaria affatim præbet: ipsa nobis pretium magnum, quo cœlesti regnum emamus, tribuit. Ipsa nos curis liberat, mentem pacat, & in necessitate protegit. Ipsa honore nos afficit, & similes Angelis, nihil huius mundi querentibus, facit, & in quadam altissima spe felicitatis æternæ constituit. Ipsa denique nos lætat, & à corde nostro desideria rerum terrenarum auellit. Est igitur vniuersis mundi opibus præponenda, quam qui diligit, diues est; qui affectu amplectitur, lætus est; qui propter Deum mente & opere custodit, beatus est.

Minut. ad
herf. gen.

Simon de
Cass. lib.
10. c. 4.

Tert. lib.
4. c. 10.
Mart. 5. 5.

Bern. ser.
in esp.
sanct.

Primus